

FOCUS V 5 -40

BRUKSANVISNING

INNHOLD

01 INTRODUKSJON	4
02 HVA FØLGER MED	4
03 FYSISK UTFORMING	5
3.1 NAV VIPPEBRYTER OG MODUS KNAPPER	5
3.2 PANORERINGSKNAPPER	6
3.3 FLYTT OPP / NED KNAPPER	6
3.4 FUNKSJONSKNAPPER	6
3.5 SHIFT KNAPPER	6
3.6 MARKØRHENTERE	7
3.7 AV / PÅ KNAPP	7
3.8 TABELL OVER MULTI-KONTROLL FUNKSJONER	8
04 BATTERI	9
05 KOBLE TIL FOCUS BLUEI	10
06 LEGG TIL JAWS SUPPORT TIL FOCUS	11
6.1 KONFIGURERE USB TILKOBLING	11
3.8 KONFIGURERE BLUETOOTH TILKOBLING	12
07 BRAILLE LÆREMODUS	15
08 KONFIGURERE FOCUS LESELISTEN	16
8.1 PLASSERING AV STATUSCELLE	16
8.2 LESELINJE	16
8.3 VARIABEL BRAILLE PINNE-TRYKK	16
8.4 HURTIGLESING	16
09 OVERSIKT OG FOCUS TASTATUR OG KOMMANDOER	17
9.1 MODIFIKATOR TASTER	18

9.2 FUNKSJONSTASTER	18
9.3 SPESIELLE TASTER	19
9.4 NAVIGERINGSKOMMANDOER	21
9.5 MICROSOFT WORD NAVIGASJON HURTIGTASTER	23
9.6 TEKST MARKERINGS KOMMANDOER	24
9.7 PUNKT KOMMANDOER	25
9.8 WINDOWS KOMMANDOER	26
9.9 MERKE KOMMANDOER	27
9.10 JAWS KOMMANDOER	28
9.11 MARKØR KLOMMANDOER	29
9.12 ULIKE JAWS VERKTØY	30
10 LESELIST MENYEN	31
10.1 BLUETOOTH ID	31
10.2 TAST REPETISJON	31
10.3 LESELIST DVALEMODUS FORSINKELSE	32
10.4 KLOKKE	32
10.5 KALENDER	33
10.6 TILKOBLINGER	34
10.7 SPRÅK	34
11 DIAGNOSTIC MODE	35
12 CONTROL TEST	36
13 TROUBLESHOOTING	37
14 ENVIRONMENTAL CONSIDERATIONS	38
15 KONTAKTOPPLYSNINGER	39

01 INTRODUKSJON

Femte generasjon Fokus Blue uten tastatur gir et kompakt, taktilt grensesnitt til datamaskinen. Brukes sammen med blant annet skjermleser som JAWS® for Windows

Focus Blue inneholder følgende funksjoner:

- 40 brailleceller
- En markør-ruteknapp over hver celle
- To panoreringsknapper, to vippebrytere, to funksjonsknapper og to Shiftknapper
- En NAV vippeknapp og en NAV modusknapp i hver ende av displayet for rask navigering av filer, lister og menyer
- En menyknapp for rask tilgang til kalender, klokke, Bluetooth-tilkoblinger og mer
- Statusceller kan konfigureres til hver ende av displayet
- USB-tilkobling til datamaskinen
- Trådløs Bluetooth®-tilkobling som støtter opptil fem tilkoblinger
- Støtte for utvalgte mobiltelefoner og andre mobile enheter via tredjeparts skjermleserprogrammer

02 HVA FØLGER MED

- Femte generasjons Focus Blue
- Strømadapter
- USB-kabel
- Brukermanual
- CD
- Garantieregistreringskort
- Informasjon om produktstøtte

03 FYSISK UTFORMING

På venstre side av enheten, når du beveger deg fra forkanten og bakover, finner du en avlang Av/På knapp, og en standard mikro USB port. USB porten gjør det mulig å koble leselisten til en PC med den medfølgende USB kabelen, eller til strømadapteren.

Leselisten med punktcellene (3) er plassert foran på oversiden av enheten. Det er en markørhenter over hver punktcelle. På hver side av leselisten finnes NAV Vippebrytere, som brukes for navigering. Over NAV Vippebryter er en modus knapp som lar deg velge mellom ulike navigasjonsmodi.

På forkanten av enheten finner du følgende navigeringstaster, plassert fra venstre mot høyre:

- Panorer Venstre knapp
- Venstre Flytt opp/ned knapp
- Venstre Funksjonsknapp
- Venstre SHIFT tast (brukes sammen med MELLOMROM, punkttaster og andre taster for å skrive inn kommandoer)
- Høyre SHIFT tast (brukes sammen med MELLOMROM, punkttaster og andre taster for å skrive inn kommandoer)
- Høyre Funksjonsknapp
- Høyre Flytt opp/ned knapp
- Panorer Høyre knapp

3.1 NAV VIPPEBRYTER OG MODUS KNAPPER

Focus NAV Vippebryterne lar deg flytte raskt gjennom filer, dialogbokser, lister og menyer. I en fil kan du flytte deg pr linje, setning, avsnitt, eller panorere forover eller bakover. For å bytte mellom de 4 ulike navigasjons modi, trykk på Modus knappen plassert over hver av NAV Vippebryterne. I en dialogboks kan du flytte mellom de tilgjengelige valgene, og utføre valg. I en meny kan du flytte opp og ned blant meny elementene.

3.2 PANORERINGSKNAPPER

Focus panoreringsknappene (merket med et dobbelpil symbol) gir deg muligheten til å flytte leselisten en leselistelengde til venstre eller høyre hver gang du trykker knappen. Trykk panoreringsknappen foran til venstre på Focus leselisten for å flytte en leselist lengde til venstre. Trykk panoreringsknappen til høyre på Focus leselisten for å flytte en leselist lengde til høyre. Funksjonene til panoreringsknappene kan om ønskelig byttes om, slik at venstre knapp panorerer til høyre og høyre knapp panorerer til venstre. For mer informasjon henviser vi til JAWS Tastatur Manager.

3.3 FLYTT OPP / NED KNAPPER

Vippebryterne flytter deg opp og ned linje for linje. Trykk på toppen av vippebryteren for å flytte opp en linje, trykk på bunnen av vippebryteren for å flytte ned en linje. Vippebryterne i kombinasjon med Panoreringsknappene flytter deg til begynnelsen eller slutten av den linjen hvor markøren står. Trykk en panoreringsknapp og toppen av en vippebryter for å flytte til begynnelsen av linjen, og trykk en panoreringsknapp og bunnen av en vippebryter for å flytte til slutten av linjen.

3.4 FUNKSJONSKNAPPER

Brukt alene kontrollerer de konkave Funksjonsknappene Automatisk Flytt funksjonen. Brukt sammen med andre knapper utfører de ulike funksjoner.

3.5 SHIFT KNAPPER

Skift-knappene brukes sammen med de andre kontrollene for å legge inn kommandoer.

3.6 MARKØRHENTERE

Det finnes en Markørhenter over hver punktcelle. Trykk markørhenteren for å flytte markøren til denne posisjonen, eller velg en lenke på en hjemmeside eller

epost melding. I linjemodus trykker du markørhenteren for å åpne en meny eller velge et menyelement.

Trykk og hold VENSTRE eller HØYRE PANORERINGSKNAPP mens du samtidig holder nede MARKØRHENTEREN for å simulere et høyre mus-klikk i den gitte posisjonen.

Kullinanuu
Venstre + høyre funksjonsknapp
Venstre funksjonsknapp
Høyre funksjonsknapp
Panorering + markørhenter
Markørhenter + mellomrom
Høyre eller venstre funksjonsknapp + vippebryter ned
Høyre eller venstre funksjonsknapp +
vippebryter opp
Venstre panoreringstast + funksjonsknapp
Høyre panoreringstast + funksjonsknapp
Panoreringstast + vippebryter ned
Panoreringstast + vippebryter opp
Vippebryter ned
Vippebryter opp
Venstre panoreringstast
Høyre panoreringstast
Venstre shift + markørhenter
Høyre shift + markørhenter begynnelse av område; gjenta kommandoen ved slutten av område
Venstre eller høyre modus

<u>3.7 AV/PÅ KNAPP</u>

Strømknappen slår FUCUS BLUE på eller av når den ikke er koblet til USB. Trykk og hold den inne i omtrent to sekunder for å slå på og trykk og hold den nede i omtrent tre og et halvt sekund for å slå av displayet.

3.8 TABELL OVER MULTI-KONTROLL FUNKSJONER Funksjon Kommando

Automatisk panorering av/på Minske auto panoreringshastighet Øke auto panoreringshastighet	Venstre + høyre funksjonsknapp Venstre funksjonsknapp Høyre funksjonsknapp
Aøyre museklikk	Panorering + markørnenter
Side ned	Høvre eller venstre funksionsknapp
	+ vippebryter ned
Side opp	Høyre eller venstre funksjonsknapp
	+ vippebryter opp
Toppen av fil	Venstre panoreringstast +
	funksjonsknapp
Bunnen av fil	Høyre panoreringstast +
	funksjonsknapp
End	Panoreringstast + vippebryter ned
Home	Panoreringstast + vippebryter opp
Neste linje	Vippebryter ned
Forrige linje	Vippebryter opp
Flytt venstre	Venstre panoreringstast
Flytt høyre	Høyre panoreringstast
Merk tekst	Venstre shift + markørhenter
Merk område	Høyre shift + markørhenter
	begynnelse av område; gjenta
	kommandoen ved slutten av område
Slå Nav vippebryterne av/på	Venstre eller høyre modus

04 BATTERI

Focus Blue inneholder et internt batteri for Bluetooth. Når du bruker Focus Blue med en Bluetooth tilkobling kan du normalt regne med ca 20 timers batterikapasitet. For å sjekke batteristatus mens leselisten brukes, trykk På/Av knappen for å se batteriladningsnivå i prosent. Trykk en markørhenter eller en annen kontrollknapp for å komme tilbake til normal bruk.

Når ladningsnivået er 20 prosent, 10 prosent og 5 prosent, vises en lavt batterinivå advarsel, som betyr at leselisten bør kobles til strømladeren. Du kan fjerne meldingen ved å trykke en markørhenter. I tillegg vil, når batterinivået

faller under 10 prosent, punkt 7 og 8 i de 5 siste cellene være hevet, slik at hver hevet pinne representerer 1 prosentpoeng. For eksempel, når ladenivået har falt til 1 prosent er det bare PUNKT 8 i cellen lengst til høyre som er hevet.

Bruk den medfølgende Strømladeren for å lade det interne batteriet i Focus leselisten. Det tar ca 3 timer å lade batteriet, selv om Bluetooth tilkoblingen fremdeles er aktiv. Ladetiden er kortere om batteriet ikke er helt utladet når ladingen starter. Focus lades også når den er koblet til en PC via USB ved hjelp av den medfølgende kabelen. Vær imidlertid oppmerksom på at ladingen tar lenger tid via USB enn med den medfølgende strømadapteren. Du kan trygt fortsette å bruke Focus mens den lades.

OBS: Focus inneholder ingen service deler. Fare for Høyspent støt

05 KOBLE TIL FOCUS BLUE

Du kan koble Focus leselisten din til datamaskinen ved å bruke enten USB tilkoblingen eller Bluetooth. Kobler du til via USB får leselisten strøm fra datamaskinen, og batteriene i leselisten lades mens du bruker den.

Så snart du kobler USB kabelen til datamaskinen slår Focus seg på, og når kabelen fjernes slår Focus seg av. Dersom du trykker På/Av knappen mens Focus er koblet til USB viser leselisten modell, firmware versjon, batteri status, og tilkoblingstype (USB) i de siste 3 cellene. Et rykk på en markørhenter bringer Focus tilbake til vanlig operasjons modus.

Bluetooth er en trådløs kommunikasjonsteknologi for kortere avstander. Enheter med Bluetooth mulighet kan kommunisere med hverandre over avstander på ca 10 meter, uten å ha behov for en fysisk tilkobling. Når du bruker Bluetooth tilkoblingen i Focus betyr det at du ikke behøver å bekymre deg om noen kabler, og at du for eksempel kan sitte i sofaen og ha glede av både leselisten og tastaturet, i kombinasjon med datamaskinen som kan stå på den andre siden av rommet.

For å kunne bruke Bluetooth må det etableres et partnerskap mellom Bluetooth enhetene. De fleste moderne notebook datamaskiner, smarttelefoner, og noen modeller av stasjonære datamaskiner har innebygget støtte for Bluetooth. Dersom datamaskinen din ikke har innebygget støtte for Bluetooth må du gå til anskaffelse av en ekstern USB Bluetooth adapter, og installere de nødvendige driverne for at enhetene skal kunne brukes sammen.

06 LEGG TIL JAWS SUPPORT TIL FOCUS

Dersom du bruker Focus Blue sammen med JAWS versjon 10 eller tidligere, må du først installere driveren som finnes på den medfølgende CD'en før du kobler Focus til datamaskinen.

Merk: Koble Focus fra datamaskinen mens du utfører de følgende trinnene. Dersom Focus er tilkoblet fører det til feil i installasjonen, som igjen fører til at Focus ikke fungerer korrekt.

- Sett inn Focus Blue CD'en. Når Freedom Scientific Focus Setup dialogboksen åpnes velger Install Windows driver. Du hører en serie klikk når driveren er installert.
- Når installasjonen er avsluttet velger du OK knappen for å restarte datamaskinen.

JAWS 11 og senere versjoner installerer automatisk de filene som er nødvendige for å bruke Focus Blue. Pass på at JAWS 11 eller senere versjoner er installert og kjører før du forsøker å etablere en USB eller Bluetooth tilkobling med Focus Blue.

Merk: Dersom du velger å bruke Focus leselisten sammen med en tredjepart skjermleser må du først installere driveren fra CD'en. Etter at installasjonen er avsluttet må du konsultere skjermleser dokumentasjonen for informasjon om hvordan du skal konfigurere og bruke Focus med forskjellige

6.1 KONFIGURERE USB TILKOBLING

For å konfigurere Focus Ble leselisten for bruk sammen med JAWS via USB tilkobling gjør du følgende: Sett opp en USB tilkobling mellom Focus og datamaskinen ved hjelp av den medfølgende USB kabelen. Windows gjenkjenner leselisten og installerer de nødvendige driverne.

Merk: Windows XP viser meldingen Ny maskinvare funnet, og ber deg velge driveren. Velg alternativet Automatisk installasjon, og velg fullfør for å avslutte installasjonen.

Så snart Windows har bekreftet at dem nye maskinvaren er installert lukker du vinduet og restarter JAWS. JAWS vil automatisk kjenne igjen og begynne å bruke Focus Blue leselisten.

6.2 KONFIGURERE BLUETOOTH TILKOBLING

For å bruke Focus Blue med JAWS trådløst over Bluetooth, må du først etablere et Bluetooth partnerskap mellom Focus og datamaskinen.

For å etablere et Bluetooth partnerskap mellom Focus leselisten og datamaskinen i Windows 7 eller Vista, gjør følgende:

- Kontroller at Bluetooth er aktivert på datamaskinen som kjører JAWS.
  Dersom du bruker en ekstern Bluetooth adapter kobler du den til og kontrollerer at den fungerer korrekt.
- Slå på Focus leselisten. Firmware versjon og batteri status vises.
- På datamaskinen går du til Kontrollpanelet og skriver Bluetooth i Søk feltet.
- Trykk TAB for å flytte til Legg til Bluetooth enhet, og trykk ENTER. Datamaskinen vil begynne å søke etter Bluetooth enheter. Dette kan ta flere sekunder. Focus er plassert i listen når søket avsluttes.
- Bruk PILTASTENE for å velge Focus leselisten fra listen, for eksempel Focus 40 BT, og velg Neste. Dersom Focus leselisten ikke finnes, kontroller at den er slått på, og prøv en gang til.
- Velg Parrekode knappen, skriv 0000 i innskrivingsfeltet, og velg Neste.
- Etter noen sekunder får du beskjed om at Bluetooth enheten er tilkoblet. Velg Lukk knappen.

Dersom du bruker JAWS 12 eller tidligere versjoner må du finne nummeret på den utgående porten som er tildelt Focus, ettersom dette er den porten JAWS vil bruke for å kommunisere med Focus leselisten. For å se informasjon om COM porten velger du Endre Bluetooth Innstillinger dialogboksen, og går deretter til COM Porter siden. JAWS 13 og senere versjoner gjenkjenner automatisk den riktige COM porten.

For å etablere et Bluetooth partnerskap mellom Focus leselisten og en datamaskin som kjører Windows XP, gjør følgende:

- Kontroller at Bluetooth er aktivert på datamaskinen som kjører JAWS.
  Dersom du bruker en ekstern Bluetooth adapter kobler du den til og kontrollerer at den fungerer korrekt.
- Slå på Focus leselisten. Firmware versjon og batteri status vises.

- På datamaskinen går du til Kontrollpanelet og skriver Bluetooth i Søk feltet.
- Når Bluetooth Enheter dialogboksen åpnes trykker du TAB for å flytte til Legg Til knappen, og trykker ENTER.
- Trykk MELLOMROM for å velge My device is set up and ready to be found avkryssingsboksen, og velg deretter Neste for å starte søket etter Bluetooth enheter. Dette kan ta flere sekunder. Focus er plassert i listen når søket avsluttes.
- Bruk PILTASTENE for å velge Focus leselisten fra listen, for eksempel Focus 40 BT, og velg Neste. Dersom Focus leselisten ikke finnes, kontroller at den er slått på, og prøv en gang til.
- Velg bruk koden som finnes i dokumentasjon flervalgsknappen, trykk TAB for å flytte til innskrivingsfeltet, skriv 0000, og velg Neste.
- Etter noen sekunder får du beskjed om at Bluetooth enheten er tilkoblet, og utgående og innkommende COM Port informasjon vises. Dersom du bruker JAWS 12 eller tidligere noterer du nummeret på utgående COM Port ettersom dette er den porten JAWS vil bruke for å kommunisere med Focus leselisten.
- Velg Avslutt for å lukke Veilederen, og deretter OK for å lukke Bluetooth Enheter dialogboksen og lagre innstillingene.

Merk: Innstillingene blir ikke lagret dersom du ikke går ut av både Veilederen og Bluetooth Enheter dialogboksen som beskrevet i steg 9.

Du må nå konfigurere JAWS for å bruke Bluetooth tilkoblingen. Legg merke til at det ikke er nødvendig å etablere en USB tilkobling før du bruker Bluetooth. Dersom du ikke allerede har etablert en USB tilkobling til Focus leselisten, gjør følgende:

- Trykk INSERT+J for å åpne JAWS vinduet.
- Trykk ALT+I for å åpne Innstillinger menyen, og velg Leselist for å åpne Grunnleggende Leselist Innstillinger dialogboksen.
- Trykk TAB for å flytte til Legg til Leselist knappen, og ENTER.
- I listen over leselister velger du Focus, og trykker MELLOMROM, deretter velger du Neste.
- Dersom du bruker JAWS 13 eller senere versjoner, velger du Bluetooth i Velg utgående port kombinasjonsboksen. Hvis ikke velger du den porten

som har det nummeret som ble vist etter at du hadde avsluttet parringen med Focus leselisten.

- Velg neste, og kontroller at Focus er valgt som standard leselist.
- Velg Avslutt, og du blir deretter bedt om å restarte JAWS for at endringene skal bli lagret. Velg OK for å lukke meldingen, og OK en gang til for å Lukke Grunnleggende Leselist Innstillinger dialogboksen.
- Gå ut av dialogboksen og restart JAWS. Focus Blue kommuniserer nå med JAWS via Bluetooth. Dersom du bruker JAWS 13 eller senere versjoner vil JAWS automatisk finne den korrekte Bluetooth serielle porten.

Dersom du for tiden bruker Focus leselisten via USB, og du ønsker å bytte til tilkobling via Bluetooth, gjør følgende:

- Trykk INSERT+J for å åpne JAWS vinduet.
- Trykk ALT+I for å åpne Innstillinger menyen, og velg Leselist for å åpne Grunnleggende Leselist Innstillinger dialogboksen.
- I Standard Leselist kombinasjonsboksen kontrollerer du at Focus leselisten er valgt, og velger deretter Endre Innstillinger.
- Dersom du bruker JAWS 13 eller senere versjoner, velger du Bluetooth i Velg utgående port kombinasjonsboksen. Hvis ikke velger du den porten som har det nummeret som ble vist etter at du hadde avsluttet parringen med Focus leselisten.
- Velg OK, og du blir deretter bedt om å restarte JAWS for at endringene skal bli lagret. Velg OK for å lukke meldingen, og OK en gang til for å Lukke Grunnleggende Leselist Innstillinger dialogboksen.
- Gå ut av dialogboksen og restart JAWS. Focus Blue kommuniserer nå med JAWS via Bluetooth. Dersom du bruker JAWS 13 eller senere versjoner vil JAWS automatisk finne den korrekte Bluetooth serielle porten.

Etter at JAWS er konfigurert for å kommunisere med Focus Blue via Bluetooth kan du veksle frem og tilbake mellom USB og Bluetooth, og JAWS vil automatisk gjenkjenne tilkoblingen uten at det er nødvendig å endre noen innstillinger. For eksempel, dersom du kobler til USB kabelen og restarter JAWS fungerer leselisten med JAWS via USB. Dersom du kobler fra USB kabelen, slår på Focus Blue og restarter JAWS fungerer leselisten med JAWS via Bluetooth.

For å kontrollere batteri status trykker du På/Av knappen for å få vist gjenværende prosent batterikapasitet. Bokstavene "BT" vises dessuten i de 2 siste posisjonene for å indikere at Bluetooth er aktivert. Trykk en markørhenter for å komme tilbake til vanlig operasjon.

07 BRAILLE LÆREMODUS

Braille Læremodus er et treningsverktøy for å lære punktskrift. Når Braille Læremodus er slått på leser JAWS bokstaven i en celle når du trykker på markørhenteren rett over cellen. Når du trykker markørhenteren sammen med den venstre eller høyre Modus valg knapp leser og staver JAWS ordet skrevet i punktskrift. For å aktivere Braille Læremodus gjør du som følger:

- Kontroller at Focus leselistene er koblet til datamaskinen, enten med USB eller via Bluetooth.
- Gjør et av følgende:
- Trykk CTRL+INSERT+B for å åpne Adjust Braille Options dialogboksen (JAWS 12 eller tidligere), eller Trykk INSERT+V for å åpne Quick Settings (JAWS 13 eller senere) eller Adjust JAWS Options dialogboksen (JAWS 12 eller tidligere).
- Begynn å skrive ordet "opplæring" til opplæringsmodus kommer frem, og trykk deretter MELLOMROM for å slå Opplæringsmodus på. Dersom du bruker Quick Settings i JAWS 13, trykker du først TAB for å flytte til listen over søkeresultat, og trykker deretter MELLOMROM. Opplæringsmodus forblir på inntil den blir skrudd av, eller inntil JAWS restartes.

II tillegg er følgende funksjoner tilgjengelig, selv når Opplæringsmodus er slått av:

Trykk Funksjonsknapp + MARKØRHENTER for å få JAWS til å lese punktkarakteren i cellen, eller Trykk MARKØRHENTER + Funksjonsknapp for å få JAWS til å lese opp og stave ordet skrevet i punktskrift.

Dette kan være nyttig når du har behov for en rask påminnelse, men ikke ønsker å gå gjennom prosessen med å starte Opplæringsmodus.

Merk: JAWS går tilbake til å fungere som vanlig etter at bokstaven eller ordet er lest opp.

08 KONFIGURERE FOCUS LESELISTEN

Focus leselisten har flere funksjoner som kan tilpasses dine behov. Du kan justere plasseringen av statuscellene, definere start- og sluttposisjonen på leselinjen, justere pinnetrykket i punktcellene og aktivere Hurtiglesing modus.

Disse innstillingene kan alle endres ved å bruke Settings Center (JAWS 12 eller senere). I Settings Center, velger du Punkt, deretter Avansert. For mer informasjon om bruken av Settings Center, viser vi til JAWS Hjelp for Settings Center. Hvis du bruker JAWS 11 eller tidligere endres disse innstillingene i JAWS Konfigurasjonsverktøyet.

8.1 PLASSERING AV STATUSCELLER

Du kan bestemme om Statuscellene skal være plassert til venstre eller høyre på leselisten, eller ikke vises i det hele tatt. Som standard er Statuscellene plassert på venstre side.

8.2 LESELINJE

Bestem start- og sluttposisjonen for hvor leselisten skal vise informasjon. Bruk Reading Line edit spin boxes for å bestemme mellom hvilke celler på leselisten informasjon skal vises. Standard innstilling er avhengig av plasseringen av statuscellene og lengden på leselisten.

8.3 VARIABEL BRAILLE PINNE-TRYKK

Bestem pinnetrykket i punktcellene på Focus leselisten. Du kan velge mellom 5 nivåer. Finn det nivået som passer best til følsomheten i fingrene dine.

8.4 HURTIGLESING

Still inn Focus 40 Blue til å bruke bare 20 celler. Ved å begrense leselisten til bare 20 celler kan det hende at du kan øke lesehastigheten din. Når Hurtiglesing er aktivert i Focus punktinnstillinger dialogen, er Plassering av Statusceller og leselinje innstillingene deaktivert.

09 OVERSIKT OVER FOCUS TASTATUR KOMMANDOER

Dette kapitlet beskriver Tastatur kommandoene for JAWS og Focus leselisten. Kommandoene er delt inn i modifikator taster, funksjons taster, spesialtaster, navigasjons kommandoer, Microsoft Word navigasjons hurtigtaster, tekst valg kommandoer, Punkt kommandoer, Windows kommandoer, valg kommandoer, JAWS kommandoer, markør funksjoner, og generelle funksjoner. Focus kommandoer baserer seg konsekvent på JAWS og Windows kommandoer. Dersom du er kjent med JAWS og Windows tastatur kommandoer, vil Focus kommandoer være enkle å lære. Hvis du gjør deg kjent med Focus kommandoer vil JAWS og Windows kommandoer på samme måte være enkle å lære.

Merk: Noen av disse kommandoene dupliserer funksjonene til panorerings knapper, vippebrytere, og funksjonsknapper, som er nevnt tidligere i brukerhåndboken.

9.1 MODIFIKATOR TASTER

Bruk modifikator tastene for å simulere en tastekombinasjon som inneholder CTRL, ALT, WINDOWS Tast, SHIFT, eller JAWS Tasten (INSERT). For å bruke disse tastene når du utfører et tastetrykk, gjør følgende:

1.Hold nede PUNKT 8 og trykk deretter den tilordnede modifikator tasteni tastekommandoen. Modifikator tastetrykkene vises i følgende tabell.

2.Etter at du har laget modifikator delen av tastekommandoen, slipp opptastene, og tast resten av tastekombinasjonen. For eksempel, for ågjøre tastekombinasjonen CTRL+SHIFT+V, trykker du PUNKTENE 3-7-8-MELLOMROM, slipper opp tastene, og deretter trykker du V(PUNKTENE 1-2-3-6).

Tast Navn	Tasttrykk
Funksjonstastene (F1 til F12) For mer	PUNKT 1
informasjon se beskrivelse av	
funksjonstaster.	
INSERT	PUNKT 2
CTRL	PUNKT 3
WINDOWS Key	PUNKT 4
JAWS Key	PUNKT 5
ALT	PUNKT 6
SHIFT	PUNKT 7

9.2 FUNKSJONS TASTER

For å simulerer funksjonstaster (F1 til F12), trykk PUNKTENE 1-8-mellomrom etterfulgt av A til L (som tilsvarer 1 til 12). For eksempel, for å simulere F6 tasten, trykk PUNKTENE 1-8-mellomrom, deretter F (PUNKTENE 1-2-4). Dersom funksjonstasten er del av en tastekombinasjon, legg til de nødvendige modifikatorer mens du holder nede PUNKTENE 1-8-mellomrom. For eksempel, for å simulerer tastekombinasjonen INSERT+F2, trykk PUNKTENE 1-2-8mellomrom., deretter B (PUNKTENE 1-2).

9.3 SPESIELLE TASTER

Bruk disse tastekombinasjonene for å simulere visse taster som ikke er tilgjengelige på Focus punkt tastaturet. Disse tastene kan kombineres med

modifikator taster nevnt tidligere. Tegnsetting og andre symboler blir skrevet inn i kortskrift format dersom kortskrift oversettelse er satt til Input og Output. For best mulig oversikt vises både tastekombinasjonen og punktmønsteret. Dersom det ikke finnes et punktmønster vises en bindestrek i tabellcellen.

Tast Navn	Tasttrykk	PUNKT-MØNSTER
ESC	Høyre + PUNKT 1 eller Z	Høyre shift + PUNKT 1 eller
	+mellomrom	PUNKT 1-3-5-6-mellomrom
ALT	Høyre SHIFT + PUNKT 2	-
Programtast	Høyre SHIFT + PUNKT 2	-
	+mellomrom	
Numerisk stjerne	Høyre SHIFT + PUNKT 3	-
WINDOWS tast	Høyre SHIFT + PUNKT 4	-
Numerisk skråstrek	Høyre SHIFT + PUNKT 7	Høyre shift + PUNKT 7
CAPS LOCK	Høyre SHIFT + PUNKT 7	Høyre shift + PUNKT
	+mellomrom	7mellomrom
Numerisk pluss	Høyre SHIFT + PUNKT 8	-
Slett bakover	PUNKT 7	-
ENTER	PUNKT 8	-
CTRL+ Slett bakover	PUNKT 1-2-3-4-5-6-	-
	7mellomrom	
ТАВ	PUNKT 4-5-mellomrom	-
SHIFT+TAB	PUNKT 1-2-mellomrom	PUNKT 1-2-mellomrom
HOME	PUNKT 1-3-mellomrom	PUNKT 1-3-mellomrom
END	PUNKT 4-6-mellomrom	-
SIDE OPP	Venstre funksjon +	-
	Vippebryter opp eller	
	høyre funksjon +	
	vippebryter opp eller	
	PUNKT 2-3-7mellomrom	
Side ned	Venstre funksjon +	-
	vippebryter ned eller	
	høyre funksjon + høyre	
	vippebryter ned eller	

	PUNKT 5-6-7mellomrom	
DELETE	Punkt 1-2-3-4-5-6-mellomrom	
Er lik	PUNKT 2-3-5-6	-
Høyre hakeparentes	PUNKT 3-5-6-7-8	-
Venstre hakeparentes	PUNKT 2-3-6-7-8	-
Omvendt skråstrek	PUNKT 2-8	-
Skråstrek	PUNKT 5-7	-
Venstre parentes	PUNKT 2-3-6	-
Høyre parentes	PUNKT 3-5-6	-
APOSTROF	PUNKT 5	-
Bindestrek	PUNKT 3-6	-
Aksent grav	PUNKT 4-5	-
Punktum	PUNKT 3	-
SEMIKOLON	PUNKT 2-3	-
КОММА	PUNKT 2	-

9.4 NAVIGERINGS KOMMANDOER

Bruk disse tastekombinasjonene for å utføre ulike JAWS navigasjonskommandoer. Både tastekombinasjoner og Punktmønster vises i tabellen. Dersom det ikke finnes et punktmønster vises en bindestrek i tabellen.

Beskrivelse	Tasttrykk	PUNKT-MØNSTER
Les forrige tegn	PUNKT 3-mellomrom	-
Les neste tegn	PUNKT 6-mellomrom	-
Les tegn	PUNKT 3-6-mellomrom	-
Les forrige ord	PUNKT 2-mellomrom	-
Les neste ord	PUNKT 5-mellomrom	-
Les ord	PUNKT 2-5-Mellomrom	-
Les forrige linje	PUNKT 1-mellomrom eller venstre vippebryter opp	-
Les neste linje	PUNKT 4-mellomrom eller venstre vippebryter ned	-
Les linje	Punkt 1-4-mellomro	om
Les forrige setning	Venstre shift + høyre vippebryter opp	-
Les neste setning	Venstre shift + høyre vippebryter ned	-
Les setning	Venstre shift + høyre shift + punkt 1-3	Venstre shift + høyre shift +PUNKT1-3
Les forrige avsnitt	Høyre shift + venstre vippebryter opp	-
Les neste avsnitt	Høyre shift + venstre vippebryter ned	-
Les avsnitt	Venstre shift + høyre shift + PUNKT 2-3-5-6-7-8	-
Toppen av fil	I-mellomrom	PUNKT 1-2- 3mellomrom
Bunnen av fil	PUNKT 4-5-6-mellomrom	-

Les til markør	Høyre shift + PUNKT 3-7	-
Les fra markør	Høyre shift + PUNKT 6-8	-
Les alt	PUNKT 1-2-4-5-6-mellomrom	-
Les øverste linje I aktivt vindu	Venstre vippebryter opp + høyre vippebryter opp	-
Les nederste linje l aktivt vindu	Venstre vippebryter ned + høyre vippebryter ned	-
Forrige dokument vindu	PUNKT 2-3-mellomrom	-
Neste dokument vindu	PUNKT 5-6-mellomrom	-
Åpne listeboks	Venstre shift + høyre vippebryter ned	-
Lukke listeboks	Venstre shift + høyre vippebryter opp	-
Avslutte skjemamodus	x-mellomrom	PUNKT 1-3-4- 6mellomrom
Les info om vindu og tekst	g-mellomrom	PUNKT 1-2-4- 5mellomrom

9.5 MICROSOFT WORD NAVIGASJON HURTIGTASTER

Bruk disse tastekombinasjonene for å navigere i Microsoft Word dokumenter. Hurtigtaster må være aktivert for at disse kommandoene skal fungere (PUNKT 8-mellomrom, PUNKT 2 etterfulgt av PUNKTENE 1-3-5-6). Merk at du kan legge til PUNKT 7 til de fleste av tastekombinasjonene i tabellen nedenfor for å gå til det forrige elementet av den valgte typen i dokumentet. Både tastekombinasjoner og Punktmønster vises i tabellen. Dersom det ikke finnes et punktmønster vises en bindestrek i tabellen.

Beskrivelse	Tasttrykk	PUNKT-MØNSTER
Neste bokmerke	b	PUNKT 1-2
Neste kommentar	С	PUNKT 1-4
Neste sluttnote	е	PUNKT 1-5
Flytt til neste beskyttede redigeringsfelt	f	PUNKT 1-2-4
Neste grafikk	g	PUNKT 1-2-4-5
Neste overskrift	h	PUNKT 1-2-5
Neste fotnote	0	PUNKT 1-3-5
Neste avsnitt	р	PUNKT 1-2-3-4
Forrige avsnitt	P+PUNKT 7	PUNKT 1-2-3-4-7
Flytt til neste seksjon	S	PUNKT 2-3-4
Neste tabell	t	PUNKT 2-3-4-5
Neste side	Mellomrom	-
Forrige side	Slett bakover	PUNKT 7

9.6 TEKST MARKINGS KOMMANDOER

Bruk disse tastekombinasjonene for å utføre ulike valg kommandoer. Både tastekombinasjoner og Punktmønster vises i tabellen. Dersom det ikke finnes et punktmønster vises en bindestrek i tabellen.

Beskrivelse	Tasttrykk	PUNKT-MØNSTER
Merk forrige bokstav	PUNKT 3-7-mellomrom	-

Merk neste bokstav	PUNKT 6-7-mellomrom	-
Merk forrige ord	PUNKT 2-7-mellomrom	-
Merk neste ord	PUNKT 5-7-mellomrom	-
Merk forrige linje	PUNKT 1-7-mellomrom	-
Merk neste linje	PUNKT 4-7-mellomrom	-
Merk forrige skjerm	Venstre shift + k	Venstre shift + PUNKT 1-3
Merk neste skjerm	Venstre shift + PUNKT 4-6	-
Merk til begynnelse av linje	K+PUNKT 7-mellomrom	PUNKT 1-3-7-mellomrom
Merk til slutten av linjen	PUNKT 4-6-7-mellomrom	
Merk til toppen	L+PUNKT 7-mellomrom	PUNKT 1-2-3-7mellomrom
Merk til bunnen	PUNKT 4-5-6-7-mellomrom	-
Flytte til	Vippebryter opp +	-
begynnelsen av linjen	panoreringsknapp	
Flytte til slutten av linjen	Vippebryter ned + panoreringsknapp	-

For å velge med markørhentere, trykk og hold nede VENSTRE SHIFT, og trykk deretter markørhenteren over posisjonen i teksten hvor du ønsker å starte utvalget. Slipp opp begge tastene. Flytt til posisjonen hvor du ønsker å avslutte utvalget, og trykk deretter VENSTRE SHIFT pluss markørhenteren i den posisjonen. Bruk en hvilken som helst navigasjonskommando for å flytte fra startpunktet til sluttpunktet i utvalget, til og med NAV Vippebryterne, men dersom vinduet som inneholder teksten ruller vil dette påvirke teksten som er valgt.

9.7 PUNKT KOMMANDOER

Bruk disse tastekombinasjonene for å konfigurere ulike punkt funksjoner. Både tastekombinasjoner og Punktmønster vises i tabellen.

Beskrivelse	Tasttrykk	PUNKT-MØNSTER

Toppen av fil	l-mellomrom	PUNKT 1-2-3-mellomrom
Bunnen av fil	PUNKT 4-5-	PUNKT 4-5-6-mellomrom
	6mellomrom	
Juster punkt	PUNKT 2-3-	PUNKT 2-3-8-mellomrom
verbositet (JAWS 12	8mellomrom etterfulgt	etterfulgt av PUNKT 1-2
eller tidligere)	av PUNKT 1-2	
Kortskrift utvid	t mellomrom	PUNKS 2-3-4-5-mellomrom
aktuelt ord		
Kortskrift	PUNKT 1-2-4-5-	PUNKT 1-2-4-5-7-mellomrom
oversettelse	7mellomrom	
Bytte mellom tekst	PUNKT 1-6mellomrom	PUNKT 1-6-mellomrom
og attributter		
Bytte mellom linje,	m-mellomrom	PUNKT 1-3-4-mellomrom
struktur, indikatorer		
for tekstattributter		
og taleboks modus		
Bytte mellom 6 og 8	8-mellomrom	PUNKT 1-2-5-8-mellomrom
punkt		
Bytte utseende på	Punkt 1-4-	PUNKT 1-4-6-mellomrom
markør	6mellomrom,	
Begrens punkt	r-mellomrom	PUNKT 1-2-3-5-mellomrom
markør		
Gienta siste flash	f-mellomrom	PUNKT 1-2-4-mellomrom
melding		

9.8 WINDOWS KOMMANDOER

Bruk disse tastekombinasjonene for grunnleggende editerings funksjoner i Windows

Beskrivelse	Braille Sign	PUNKT-MØNSTER
ALT+TAB	Venstre shift + PUNKT 4-5	Venstre shift +PUNKT 4-5
Lim inn fra utklippstavlen	Venstre shift + v	Venstre shift +PUNKT 1- 23-6

Kopier til utklippstavlen	Venstre shift + c	Venstre shift +PUNKT 1-4
Klipp ut til utklippstavlen	Venstre shift + x	Venstre shift +PUNKT 1- 34-6
Angre	Venstre shift + z	Venstre shift +PUNKT 1- 35-6
Delete	Venstre shift + d	Venstre shift +PUNKT 1-45

9.9 MERKE KOMMANDOER

Bruk disse funksjonene for å velge bokstaver, linjer og andre sidenavigerings elementer.

Beskrivelse	Braille Sign	PUNKT-MØNSTER
Merk neste bokstav	Venstre shift + PUNKT 6	Venstre shift + PUNKT 6
Merk forrige bokstav	Venstre shift + PUNKT 3	Venstre shift + PUNKT 3
Merk neste linje	Venstre shift + PUNKT 4	Venstre shift + PUNKT 4
Merk forrige linje	Venstre shift + PUNKT 1	Venstre shift + PUNKT 1
Merk fra slutten av linjen	Venstre shift + PUNKT 5	Venstre shift + PUNKT 5
Merk fra begynnelsen av linjen	Venstre shift + PUNKT 2	Venstre shift + PUNKT 2
Merk fra bunnen	Venstre shift + l	Venstre shift + PUNKT 1-2-3
Merk til bunnen	Venstre shift + PUNKT 4-5-6	Venstre shift + PUNKT 4-5-6
Merk neste skjerm	Venstre shift + PUNKT 4-6	Venstre shift + PUNKT 4-6
Merk forrige skjerm	Venstre shift + k	Venstre shift + PUNKT 1-3
Merk alt	Venstre shift + punkt 1-2-3-4-5-6	Venstre shift + PUNKT 1-2- 34-5-6
List opp rammer	Høyre shift + 9	Høyre shift + PUNKT 2-4-8
List opp overskrifter	Høyre shift + 6	Høyre shift + PUNKT 1-2-4-8
List opp lenker	Høyre shift + 7	Høyre shift + PUNKT 1-2-4-5- 8

9.10 JAWS KOMMANDOER

Bruk disse tastekombinasjonene for å utføre noen av de mest vanlige JAWS kommandoene.

Beskrivelse	Braille Sign	PUNKT-MØNSTER
JAWS vinduet	Høyre shift + j	Høyre shift + PUNKT 2-4-5
QuickSettings(JAWS13ellernyere)ellerJAWSverbositet (JAWS 12eller eldre)	Høyre shift + v	Høyre shift + PUNKT 1-2-3- 6
Liste over vinduer	Høyre shift + PUNKT 3-5-6	Høyre shift + PUNKT 3-5-6
Hent systemkurven	Høyre shift + c	Høyre shift + PUNKT 1-3
Les tid og dato	Høyre shift + PUNKT 1-2-3	Høyre shift + PUNKT 1-2-3
Dra og slipp	Høyre shift + PUNKT 3- 7mellomrom	-
Oppdatter skjerm	Høyre shift + z	Høyre shift + PUNKT 1-3-5- 6
Les opp skrifttype	Høyre shift + f	Høyre shift + PUNKT 1-2-4
Grunnleggende taster i Windows	Høyre shift + w	Høyre shift + PUNKT 2-4-5- 6
Les vindu i fokus	Høyre shift + b	Høyre shift + PUNKT 1-2
Leser opp standard knapp i dialog	Høyre shift + e	Høyre shift + PUNKT 1-5
Avslutt JAWS	Høyre shift + 4	Høyre shift + PUNKT 1-4-5- 8
Velg en stemme profil	Høyre shift + s	Høyre shift + PUNKT 2-3-4

9.11 MARKØR FUNKSJONER

Bruk disse tastekombinasjonene for å velge markør for navigering i JAWS.

Beskrivelse	Braille Sign	PUNKT-MØNSTER
JAWS MARKØR	j-mellomrom	PUNKT 2-4-5-mellomrom
PC MARKØR	p-mellomrom	PUNKT 1-2-3-4-mellomrom

Syn Support NordicEye | Folmovegen 16, 2150 ÅRNES | Telefon: 63825700 | E-post: post@nordiceye.no | Web: www.nordiceye.no

Hente JAWS til PC markør	Høyre shift + PUNKT 3-6 (bindestrek)	Høyre shift + PUNKT 3-6
Hent PC markør til JAWS	Høyre shift + pluss	Høyre shift + PUNKT 2-3-5- 7
Leselist følger aktiv	PUNKT 1-2-6mellomrom	PUNKT 1-2-6-mellomrom
Aktiv følger leselist	PUNKTS 1-2- 7mellomrom	PUNKT 1-2-7-mellomrom
Hent usynlig markør til PC markør	Venstre shift + PUNKT 3- 4-6	Venstre shift + PUNKT 3-4-6
Markørfølging på	Venstre shift + PUNKT 3- 6	Venstre shift + PUNKT 3-6

9.12 ULIKE JAWS VERKTØY

Bruk disse tastekombinasjonene for generelle verktøy funksjoner.

Beskrivelse	Braille Sign	PUNKT-MØNSTER
Åpne JAWS verktøy	Høyre shift + 2	Høyre shift + PUNKTS 1-2-8
Angi start for ramme topp venstre	Høyre shift + ø	Høyre shift + PUNKT 2-4-6
Angi slutt for ramme bunn høyre	Høyre shift + PUNKT 1-2-4-5-6	Høyre shift + PUNKT 1-2-4-5-6
Grafikkverktøy	Høyre shift + g	Høyre shift + PUNKT 1-2-4-5
JAWS søk	Høyre shift + fmellomrom	Høyre shift + PUNKT 1-2- 4mellomrom
JAWS søk neste	Høyre shift + PUNKT 2-5	Høyre shift + PUNKT 2-5

10 LESELIST MENYEN

Ved å trykke PUNKTENE 1-4-7-8 mens Focus statusinformasjon vises aktiverer du en meny hvor du kan endre Focus leselistens Bluetooth ID, endre tasterepetisjonen for NAV vippebryterne, og endre tiden det tar fra du har trykket en tast, og til leselisten går i dvalemodus.

Når menyen åpner første gang står du i Bluetooth ID valget. For å flytte gjennom listen av tilgjengelige alternativer, trykk PUNKTENE 4-5 eller PUNKTENE 1-2. For å flytte til de ulike alternativene for et valg, bruk Vippebryterne. For å gå ut av menyen, og lagre eventuelle endringer, trykk PUNKT 8. Trykk Z (PUNKTENE 1-3-5-6) for å gå ut av menyen uten å lagre noen endringer. Begge disse kommandoene vil også tilbakestille leselisten til vanlig operasjon.

De tilgjengelige meny alternativene er beskrevet i de følgende kapitlene.

10.1 BLUETOOTH ID

Dette valget viser Bluetooth ID brukt av Focus 40 Blue for å identifisere seg når den skal parres med en datamaskin eller en mobiltelefon. Standard Bluetooth ID for Focus 40 er Focus 40 BT. Du kan også endre Iden til Focus 40 BT pluss den 8-sifrede MAC adressen. Ved å bruke Bluetooth MAC adressen blir Focus leselisten din mer unik, ettersom denne adressen er forskjellig fra leselist til leselist, og kan være nyttig hvis du er i et område hvor det kan være flere Focus Blue leselister tilstede, som alle skal parres mot en datamaskin.

10.2 TAST REPETISJON

Dette valget kontrollerer hvor raskt NAV Rockers på leselisten skal gjenta et tastetrykk når de holdes nede, som for eksempel når du skal bla hurtig gjennom en liste. De 4 tilgjengelige innstillingene er Av, Sakte, Middels og Raskt. Av er vist ved en full punktcelle helt til venstre på leselisten i celle 1. 2 Fulle punktceller til venstre indikerer sakte, 3 fulle punktceller indikerer middels, og 4 fulle punktceller indikerer Raskt. Som standard vises 2 fulle punktceller, hvilket betyr at repetisjonshastigheten er satt til Sakte.

10.3 LESELIST DVALEMODUS FORSINKELSE

Dette menyvalget lar deg velge hvor lenge Focus leselisten skal vente fra du har trykket en tast, og til den skal gå i dvalemodus. Du kan velge mellom følgende alternativer: 5, 15, 30 eller 45 minutter uten aktivitet før den går i dvalemodus. Tallet 5 angis med Punktene 2-6, 15 med Punkt 2 og Punktene 2-6, 30 med Punktene 2-5 og Punktene 3-5-6, og 45 med Punktene 2-5-6 og Punktene 2-6.

10.4 KLOKKE

Klokke undermenyen lar deg stille inn tiden som vises som en del av statusmeldingen.

For å stille inn tid, gjør følgende:

- 1. Trykk på menyknappen for å få tilgang til konfigurasjonsmenyen.
- 2. Bruk vippebryter for å navigere til klokke og trykk på høyre skiftknappen.
- 3. Tidsverdien vil bli valgt når klokkekonfigurasjonen åpnes. Bruk vippebryter til å stille inn timen.
- 4. Trykk på høyre panoreringsknapp for å velge minuttverdien og bruk stengene til å stille inn minuttet.
- 5. Trykk på høyre panoreringsknapp for å velge sekunder på / av-verdien og bruk vippebryteren for å veksle sekunder-displayet på eller av. Når aktivert, vises sekunder som en del av tiden på statusmeldingen.
- 6. Trykk på høyre panoreringsknapp for å velge AM / PM / 24timersverdien.
- 7. Trykk på høyrevelgeren for å lagre endringene og lukke undermenyen Klokke. Trykk på venstrevelgeren for å lukke undermenyen uten å lagre.
- 8. Trykk på venstrevelgeren for å gå ut av konfigurasjonsmenyen.

10.5 KALENDER

Kalenderen lar deg sette inn datoen som kan vises når som helst ved samtidig å trykke på menyknappen og venstre skift og høyre skift-knappene. Trykk på en markørruter for å gå tilbake til normal drift.

For å angi datoen, gjør følgende:

1. Trykk på menyknappen for å få tilgang til konfigurasjonsmenyen.

- 2. Bruk vippebryter til å navigere til Kalender og trykk på høyre skiftknappen.
- 3. Dagverdien vil bli valgt når kalenderkonfigurasjonen åpnes. Bruk vippebryter for å stille inn dagen.
- 4. Trykk på høyre panoreringsknapp for å velge månedsverdien og bruk vippebryter for å stille inn måneden.
- 5. Trykk på høyre panoreringsknapp for å velge årsverdien, og bruk vippebryter for å stille inn året.
- Trykk på høyre panoreringsknapp for å velge datovisningsformatverdien og bruk vippebryter til å velge "åååå / mm / dd", "mm / dd / åååå" eller "dd / mm / åååå" for dataskjermen.
- 7. Trykk på høyrevelgeren for å lagre endringene og lukk undermenyen Kalender. Trykk på venstrevelgeren for å lukke undermenyen uten å lagre.
- 8. Trykk på venstrevelgeren for å gå ut av konfigurasjonsmenyen.

10.6 TILKOBLINGER

Aktivering av dette menyelementet viser en liste over aktive tilkoblinger. For å indikere den aktive tilkoblingen som er i bruk, vises punkter 7 og 8 under tilkoblingsnavnet.

Bruk vippebryter til å navigere til tilkoblingen du vil bruke, og trykk på høyrevelgeren for å bytte til den. Hvis Focus for eksempel er koblet over USB til primærmaskinen din som kjører JAWS, og du mottar en tekstmelding på iPhone du vil lese og svare på ved hjelp av punktskrift, kan du bytte til Bluetoothtilkoblingen for telefonen, svare til eventuelle meldinger, og deretter bytte tilbake til USB for å gjenoppta blindskriftstilgang til datamaskinen.

Merk: Android- og iOS-enheter må først låses før Focus skifter fra USB til Bluetooth-tilkobling. Når Focus er byttet til Bluetooth, låser du opp mobilenheten slik at den finner skjermen og begynner å bruke den som vanlig. Når forbindelsen er opprettet, kan du bytte mellom tilkoblinger uten å først låse og låse opp enheten.

For å slette en bestemt tilkobling, bruk vippebryteret for å navigere til den i listen og trykk på Venstre Shift + Høyre velger. Når du blir bedt om det, trykker

du på høyrevelgeren for å slette forbindelsen, eller venstrevelgeren for å avbryte slettingen.

For å slette alle tilkoblinger i listen, bruk Rocker-linjene for å navigere til "Slett tilkoblingsliste" og trykk på høyrevelgeren. Når du blir bedt om det, trykker du på høyrevelgeren for å slette alle tilkoblinger, eller venstrevelgeren for å avbryte slettingen.

<u>10.7 SPRÅK</u>

Denne undermenyen lar deg velge språket som brukes til statusmeldingen og når du navigerer i menyene. Bruk vippebryteren til å velge et språk og trykk deretter på høyrevelgeren. Hvis du trykker på venstrevelgeren, kommer du tilbake til hovedkonfigurasjonsmenyen uten å lagre endringen.

11 DIAGNOSTIC MODE

The Focus braille display has built-in diagnostic tests for the Cursor Router buttons, braille display, NAV Rockers, NAV Mode buttons, Panning buttons, Rocker bars, and Selector buttons.

Before entering Diagnostics Mode, disconnect the Focus from your computer and make sure it is powered off.

11.0 ENTERING AND EXITING DIAGNOSTIC MODE

Simultaneously, press the first two Cursor Router buttons farthest to the left (above cells one and two) while pressing the Power button. The text, "press cr key/nav/panel keys," is displayed to indicate that Diagnostics Mode has been entered.

Press the Power button again by itself to exit Diagnostics Mode.

11.1 ROUTING BUTTON TEST

The routing button test ensures that each of the Cursor Router buttons on the braille display work properly. Press any Cursor Router button to activate all dots in the cell below the button.

11.2 DISPLAY TEST/RENS

It is necessary to disconnect the Focus Blue from your computer and make sure it is powered off before beginning this test. The display test is used to ensure that each pin on the braille display can be activated. The display test also allows you to clean the braille display. Press the Power button while pressing the rightmost Cursor Router buttons (above the last two cells) simultaneously. This action causes all cells to be activated for cleaning. Use a soft cloth moistened with isopropyl alcohol. Do not use any other substance to clean the cells.

While the Focus is in this mode, pressing down on either the Right or Left NAV Rocker deactivates all of the cells. Pressing up on either the Left or Right NAV Rocker reactivates all cells.

Pressing the Left or Right NAV Mode button causes the cells to toggle up and down. To stop this action, press the NAV Mode button again.

12 CONTROL TEST

The controls test ensures that each of the controls operate properly. You can begin the controls test after entering Diagnostics Mode by pressing any of the controls listed in the table below. The braille display reflects each control that is pressed. Refer to the following table for the exact dot position for each of the controls. Press each of the controls and verify that the appropriate response is displayed.

Control	Displays
Left Shift button	kls
Right Shift button	krs
Menu	Mnu
Left Panning button	PI
Right Panning button	Pr
Left Selector button	SI
Right Selector button	Sr
Left Nav Mode button	nml
Left Nav Rocker Up	nlu
Right NAV Mode button	nmr
Right NAV Rocker Up	nru
Right NAV Rocker Down	nrd

Left NAV Rocker Down	nld
Left Rocker Switch Up	rlu
Left Rocker Switch Down	rld
Right Rocker Switch Up	rru
Right Rocker Switch Down	rrd

13 TROUBLESHOOTING

Problem	Solution
The display will not turn on.	Charge the battery using the supplied AC adapter, or by connecting the Focus to a computer using the USB cable. The unit will always power on when connected to USB. If not connected to USB, make sure you press and hold the Power button for at least two seconds.
The battery is not charging or is taking longer to charge than expected.	Make sure you are charging the Focus Blue using the Freedom Scientific supplied AC adapter. The battery takes a maximum of three hours to charge using the supplied AC adapter. If you are charging the Focus using a USB connection to your computer, the battery will take longer to charge. To verify the Focus is charging correctly, press the Menu button to display the Focus status information.
Extra dots are appearing on the display and dots are sticking.	Clean the display by activating the Display Test diagnostic mode then use a soft cloth moistened with isopropyl alcohol to clean the cells. Refer to the Display Test/Clean section of this manual for more information.

The Focus display is not communicating with the computer.	If you are using JAWS, make sure JAWS is properly installed on your computer. If you are using a third-party screen reading application, you must install the driver from the Focus Companion CD before you can use the display. See the section, Connecting the Focus, for more
	information on configuring both USB
	and Bluetooth.

14 ENVIRONMENTAL CONSIDERATIONS

Storage

Temperature: 0º to 45º C (32 to 113 F)

Humidity: 80% RH non-condensing

Operating

Temperature: 5º to 35º C (40 to 95 F)

Humidity: 60% RH non-condensing

15 KONTAKTOPPLYSNINGER

Hvis du har noen spørsmål til bruk av M5 HD PLUS eller må sende den inn til service, kan du benytte følgende kontaktopplysninger:

Syn Support AS Folmovegen 16 2150 ÅRNES

Telefon: 63825700

E-post: post@nordiceye.no Web:

www.nordiceye.no